



T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : --
Toplantı Tarihi/Sayısı : 9.8.2022/15
Karar Numarası : 2022/558
Başvuran : İ.D.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru başvuran hakkında telekonferans görüşmesi yaptığı iddiasıyla başlatılan disiplin soruşturması sonuçlanmadan, İdare ve Gözlem Kurulu tarafından iyi halli olmadığına dair karar verilmesinin masumiyet karinesine aykırı olduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran; 11.11.2021 tarihli dilekçesinde: "Haftalık telefon görüşmesi hakkını kullandığı sırada telekonferans görüşmesi yaptığı gerekçesi ile hakkında disiplin soruşturması başlatıldığını, kendisinin telekonferans yapmadığını aynı hat üzerinde yasal olarak görüşme hakkı bulunan eşi ve annesi ile konuştuğunu, disiplin soruşturması devam ederken İdare ve Gözlem Kurulunun iyi halli olmadığı yönünde karar verdiğini, disiplin soruşturması sonuçlanmadan bu kararın verilmesinin masumiyet karinesine aykırı olduğunu" iddia etmektedir.

3. Başvuranın iddialarıyla ilgili olarak, hak ihlali iddialarına muhatap Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan 05.01.2022 tarihli yazımız ile görüş talep edilmiştir.

4. Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun göndermiş olduğu 18.01.2022 tarihli yazılı görüşte başvuranın iddialarına yanıt verilmiştir. Cevabi yazıda özetle;

a. Bahsi geçen hükümlünün 28.09.2021 tarihinde telefon görüş gününde "Kurum idaresine bildirilen telefon numarası aracılığıyla ya da teknik müdahale ile başka bir hatta yönlendirme yapmak suretiyle görüşme hakkı olmayan kişilerle görüşmek" eyleminden dolayı Akhisar Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Kurulu Başkanlığı tarafından ... tarihli kararı ile '1 Ay Haberleşme Veya İletişim Araçlarından Yoksun Bırakma Veya Kısıtlama (Telefon)' cezası verildiği, hükümlünün ilgili karara karşı İnfaz Hâkimliğine itiraz ettiği, İnfaz Hâkimliğinin itirazın kabulüne karar verdiği ve kararın kesinleşmesi üzerine ilgili disiplin cezasının kaldırıldığı,

b. İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 07.10.2021 tarihli kararı ile hükümlü İ.D'nin iyi halli olmadığına dair kararının sadece disiplin cezasına bağlı olarak değil, son 6 aylık durumu göz önünde bulundurularak verildiği, başvuranın ilgili karara İnfaz Hâkimliğine itirazda bulunduğu, Akhisar İnfaz Hâkimliğinin 18.10.2021 tarihli kararı ile itirazın reddine karar verildiği ve kararın 22.11.2021 tarihinde kesinleştiği, ifade edilmiştir.

5. Muhataptan alınan yazılı görüş 27.04.2022 tarihli yazımız ile başvurana iletilmiştir. Başvuran 16.05.2022 tarihli yazılı görüşünde iddialarını tekrarlamıştır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı" başlıklı 17'nci maddesinde "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz...*" hükmü yer almaktadır.

7. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

8. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

9. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, "*inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması*" gerekmektedir.

10. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenabilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmaktadır. Bu kapsamda özgürlüğünden mahrum bırakılanların ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma yapmış oldukları başvurular incelenmekte ve karara bağlanmaktadır. Bu kapsamda başvuranın iddiaları, muhatap kurum idaresinin yanıtları ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

12. Kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı yerlerde kötü muamele olarak kabul edilebilecek hususların farklı şekillerde tezahür etmesi mümkündür. "Bunlar ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumlarındaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden mahpuslar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir" (AYM, Turan Günana, B. Numarası: 2013/3550, 19/11/2014 § 37).

13. Ceza İnfaz Kurumlarında karşılaşılabilecek her işlem ve eylem kötü muamele kapsamına girmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi, bir muamelenin kötü muamele kapsamına girebilmesi için belirli bir asgari şiddet düzeyine ulaşması gerektiğini belirtmektedir. Asgari şiddet düzeyinin her somut olayda ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Belirli bir durumda failin veya mağdurun durumu dikkate alınarak asgari eşiğe ulaşmadığı tespit edilebilecek bir muamele benzer bir durumda yine aynı açılardan değerlendirilmesi neticesinde somut olayın koşullarında asgari eşiği geçtiği yönde değerlendirilebilir. (Kötü Muamele İddialarının Etkili Soruşturulması Yükümlülüğüne İlişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Kaynakçası, sf. 14.)

14. Başvuran, telekonferans görüşmesi yaptığı iddiasıyla başlatılan disiplin soruşturması sonuçlanmadan

İdare ve Gözlem Kurulu tarafından iyi halli olmadığına dair karar verilmesinin masumiyet karinesine aykırı olduğunu iddia etmektedir.

15. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama" başlıklı 42'nci maddesinin birinci fıkrasında ve 42'nci maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendinde "(1) Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezası, hükümlünün bir aydan üç aya kadar mektup, faks ve telgraf almak ve yollamaktan, televizyon izlemekten, radyo dinlemekten, telefon etmekten ve diğer iletişim araçlarından yararlanmaktan tamamen veya kısmen yoksun bırakılmasıdır. (2) Bu cezayı gerektiren eylemler şunlardır: f) Kurum idaresine bildirilen telefon numarası aracılığıyla ya da teknik müdahale ile başka bir hatta yönlendirme yapmak suretiyle görüşme hakkı olmayan kişilerle görüşmek." hükümleri bulunmaktadır.

16. Mezkûr Kanun'un "Hükümlülerin Değerlendirilmesi ve İyi Halin Belirlenmesi" başlıklı 89'uncu maddesine göre "(1) Hükümlüler, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirmeye tabi tutulur. (2) Birinci fıkra uyarınca yapılacak değerlendirmede, infazın tüm aşamalarında hükümlülerin katıldığı iyileştirme ve eğitim-öğretim programları ile spor ve sosyal faaliyetler, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikalar, kitap okuma alışkanlığı, diğer hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlığı, ceza infaz kurumu kuralları ile kurum bünyesindeki çalışma kurallarına uyumu ve aldığı disiplin cezaları dikkate alınır."

17. Mezkûr Kanun'un "Disiplin cezasını gerektiren eylemlerin tekrarı, disiplin cezalarının infazı ve kaldırılması" başlıklı 48'inci maddesinde iyi halin kazanılmasıyla ilgili olarak "(4) İnfaz edildiği tarihten itibaren disiplin cezasının kaldırılmasında ve iyi hâlin kazanılmasında aşağıda belirtilen süreler esas alınır; b) Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası bir ay" hükmü yer almaktadır.

18. Başvuran telefon görüşmesi yaptığı sırada aynı hat üzerinden yasal olarak görüşme hakkına sahip olduğu eşi ve annesi ile görüşmesi üzerine telekonferans görüşmesi gerçekleştirdiği gerekçesiyle hakkında disiplin soruşturması başlatılmış ve kendisine 'Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezası' verilmiştir. Disiplin soruşturması devam ederken İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı tarafından 07.10.2021 tarihinde iyi halli olmadığına dair karar verilmiştir. Başvuran iyi halli olmadığına dair verilen karara karşı İnfaz Hâkimliğine ve Ağır Ceza Mahkemesine bahsi geçen kararın iptal edilmesi amacıyla itiraz etmiştir. Başvuranın itirazı yargı denetiminden geçerek hakkında devam eden disiplin soruşturması bulunduğundan iyi halli olmadığına dair verilen karara karşı yaptığı itirazın reddedilmesi uygun bulunmuştur.

19. Daha sonra Disiplin Kurulu Başkanlığı tarafından verilen 1 ay bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezasının 02.11.2021-02.12.2021 tarihleri arasında infaz edildiği anlaşıldığından Disiplin Kurulu Başkanlığının 03.01.2022 tarihli "Ceza Kaldırma Kararı" ile disiplin cezasının kaldırılmasına ve iyi halin iade edilmesine karar verilmiştir. Başvuran cezasının infazının akabinde iyi halin iadesi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda hak ihlali bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLALİ YAPILMADIĞINA,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

09.08.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ

Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŐ

Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN

Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ

Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER

Üye